Ceterum post aliquam diem primam de non peccando tali uel tali cri
mine per certum tempus futurum sub pena aliqua uel penitenti
aria uel corporali efficaciter soluenda aut sub debito reden
di ad confessionem infra biduum post perpetrationem delicti aut
aliquid huiusmodi commoneatur tamen ipse confessus ne primam hanc
uel aliam quamlibet acceptet si non eam proponat se firmiter im
pleturum Agnouerit enim se in purgatorio quod in hoc mundo non
fuerit omnia soluturum Ceterum de zelando primam suam et ea que in
confessione acta dicta que fuerint et de non respondendo ea nimis
esse interrogantibus moneatur Denique reliqua multa tra
di potuerint quorum non nulla iam conscripsi partim latino elo
quio partim in gallico in variis tractatulis Et alii doctores
longe ampliora utilioraque et veriora Iter iterum pro sua bre
uitate ne fastidio sint sufficiant Et quia si quis ad opus hoc
saluberrimum bona fide processerit ille plus exercendo et
orando quam legendo erudietur atque proficiet Et sic est finis

Incipit tractatus magistri iohannis Gerson de remediis
contra recidiuum peccandi a confessoribus dandis

Habet hoc proprium ars quaelibet ut faciliori compendio
ad finem ducat optatum. ammittum propterea nemo debet
si in arte regiminis quod est ars artium expertus in ea fa
ciliora quidem sciat et dicat remedia contra morbos vitiorum praeser
tim in foro conscientie ubi manet locum licet illa Christi formidabilis
sententia Qui recidiuus fuerit diuturnum probeat. abo in foueam incidit Pla
cuit ideirco saepius mandare breuem se habendi formam quam
quidam magister in theologia parisiensis fide moribus et doctrina proba
tus obseruabat et obseruare consulebat. Principio contra re
cidiuum in peccato uel peccatis ad que confessus se nimis sentit incli
natum De preteritis siquidem dabat satis tollerabilem penitentiam
attentis moribus et etate confitentis et non nisi de consensu suo
ut esse sine cruentia una die in ebdomada per annum uel tres
abstinere aut uti tali uino et similia Item pro prima uice confessio
nis aliquam iniectam seu detestabilis ob recordationem facte
quia quamuis illud detectum erat aptum et sanatum iniungebat

Caueat confessor ne super ignorantiis et erroribus predictis modis instruat penitentem qui minimum in veniali [illegible]
[illegible] negatiue [illegible]

ut toto tp̄e vite ſue confeſſus diceret q̄libet die bis p̄r n̄r
⁊ aue maria ſemel i mane ⁊ ſemel in ſero · q̄ miſerere me
i deus · q̄ ſile aliq̄d Et ſi incidebat obliuio aut i̇pedimētū
legittimū bene uolebat ut alio die poſſ̄ fieri ſimile uł
equales Et ad p̄uidendū futuro caſui ⁊ recidiuo i mor
bū p̄ui qui ſemp̄ ē deterior maiorē dabat operā ⁊ ſtudi
oſius p̄uigilabat ſic agendo ut ſimul etiā de p̄teritis pe
nitenciā duceret q̄ntū reſiſtere p̄uo cōſueto penalitatis mul
tū habet ⁊ meriti Iniungebat igitur nō p̄petuo ſʒ ad tēp9
certū breui9 aut longi9 ſcdm̄ voluntatē ⁊ diſpōnē conf
teſis q̄ idem confitens q̄ q̄libet vice q̄ incideret i p̄uum tale
q̄d uolebat ex toto ſanare aliq̄ de ſubſequētibꝫ adimpleret
uel oīa ſcdm̄ tres ſatiſfactionis p̄tes Primo q̄ i caſu i°
teneretur uno ſequenti die ieiunare i pane ⁊ aq̄ i ſra
tres dies Secundo diceret centū pſalmoꝝ nūr Tercio ſi erat ſui
iuris in erogā centū iomile aut aliud leue mun9 ſibi q̄ ſu
mā penurie ſcdm̄ q̄ntitatē diuiciarū ſuaꝝ Infra tres dies
Quarto infra illud triduū dierū ſpaciū teneretur confiteri
Quinto nonnūq̄ addebat q̄ ſi q̄s vehementer temptaretur fa
cē p̄uum tale ⁊ animo deliberaret intra ſe ſic agē Nichil
om9 p̄ata dicē teneret' ſub iuramento ſeptē pſalmos
aut flectē genua plures corā ymagine crucifixi ſeu b̄tiſ
ſime v̄ginis aut alioꝝ ſcōꝝ p9 q̄ opus i° nepharium p̄e
tineret Sic eni forſitan miſerebitur deus ⁊ oracō ſic uł ſe
humiliacō fiet ut de9 faciet i temptacōe quietē ⁊ mitigabit
maris fluctus ſuſcitatos Complicī eſt remedia hec cū
adiutorio diuine gr̄ie eſſe efficaciſſima tā i foro penitencie q̄
extra · ſi uelit homo bona fide ⁊ nō illuſorie cōuti a uia ſu
a mala ⁊ ſaluari Sic etem̄ fieri uidemꝰ i foro exteriori pub
lico ut pene certe tenent' ad rebelles cōpeſcendū · vii pſ
Dn̄e i chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ conſtringe q̄ nō app̄xi
mant ad te Et compelle intrare ſi vomere paꝝ ē Sic quadmo
dū naſo ait Ut corp9 redimas ferrū patieris et ignes.

ut ualeas aio quod tolleare negabis Cauſa vero utilitatis permittebat talibus reddebat a priori idem magiſter. Quod igitur ſecundum ariſtoteles et experientia continet an paſſione ſeu temptacionem bene deliberat et eligit Cum adueniente et vigente temptacione vincitur labitur et ſuccumbit Turbatur quippe iudicium rationis et obnubilatur propter turbidum motum ſenſitiui appetitus ita ut non poſſit habere cogitaciones de deo et honeſtate perfectum integrum et ſolidum quemadmodum ſi quis ſompnolentia quadam ſeu ... priuatur Et contra ſaluberrimum ut per aliquod terribile preſens aut quaſi preſens ipſe terreatur Et ideo quaſi ſopitus exſuſcitetur viuificetur quod ad non conſenciendum temptacioni. Neque enim aliquis eſt tam acri temptacione pulſatus in carne uel aliter qui ex toto uel magna parte deſiſteret ab impletione temptationis ſue ſi pro certo crederet quod in corpore uel in membris uel in bonis quemque dampnum ſtatim eſſet incurſurus Vigilaret ſiquidem tunc ratio itaque ſe et forte uoce clamaret. quid cogitas quid facis vis quorſum tendis. numquid vis pro quadam leui temptacione aut delectatione ſordida que ſubito in penam et faſtidium conuerſa erit hoc uel illud ſubire detrimentum non tibi ſic expedit. Inter hec et ſimilia ratio reſilire incipiet a cogitatione maligna et auertet paulatim oculos rationis ab ea fietque cum adiutorio domini et cum confeſſione priorum uel aliis congruis remediis ut ceſſet immenſe terribile illud temptacionis incendium etc et ceſſabit cogitatum ſordidarum ſufflatio Deinceps reſpondebat idem magiſter ad duas obiectiones fieri poſſibiles quarum prior ille ſeruilis uidetur euacuare meritum reſiſtendi peccato Eſt illud propter tranſgreſſionis periculum De primo dicebat quod ex quo pena iſta ultro impoſita erat et propter deum Ex illa inducente primaria bona germinabat pullulabat quod meritum quamuis enim non ita ſincera et laudabilis ſit huiuſmodi reſiſtentia et ceſſatio a peccato in caſu predicto quemadmodum eſt in uirtuoſo qui

pnſe ꝓpter deū pctm̄ deſerit· Nichilominus reſiſtencia talis
hō eſt ⁊ ſaltē īductiua v̄tutis· ſicut de tiore ſeruili
reſpectu tioris miſti doctores defināt· qꝫ qꝫ ibi ſit tior nō tm̄
ſeruilis ſꝫ ī ſua īdictē pmaria filialis ⁊ caſtus ē· Reſul
tat inſup meritū et ꝓbatiōe ſequeti dū gaudebit ꝓ
tm̄es tn̄ſactā teptatione nō ꝯſenſiſſe pctō· Demū ꝯliter
ibi eſſꝫ tior ſimpli· ſeruilis tn̄ poſſꝫ ꝯfeſſus ab iſtā libe
rari pena nō īplēdo pniaꝫ· Attn̄ īplet qꝫ deo ⁊ ſacer
doti ſuo vult obediens exiſtē· ¶ Et hic pt ſumū gtm et
pulchra ꝯſideracio ꝓ ſponte vouētibꝫ ac religionē in
trātibꝫ· Ad alterā obiectione dicebat ſili fieri poſſe ad
ꝓbatiōeꝫ oim̄ religionū oim̄ qꝫ votoꝝ ſalubriū· ⁊ ſi ſr
oīnis pnīe ſuſceptio pīculoſa eſſꝫ· Sic ē deꝰ ⁊ ſuꝑiores
ī ſuis pceptis ⁊ legibꝫ iuberētur· Excitatur etiā pīculū
ſuffīcieter ꝓ hoc qꝫ nō niſi ꝯſenſu habito ꝯfeſſi et ad
tēpus nō ꝑpetuo tales pnīe ſiue obligatiōes īponūtur
ſiue fiat· Igitur ꝓ tēpus iſtā tn̄ſgreſſio aut ſi dn̄s volo
pūgētē fieret pene ſolū pnt et ita hō amata tn̄ſgreſ
ſione liber erit· ꝓinoꝝ opus bonū faciet· qꝫ ſi tn̄ſacto tē
pore ſtatuto remediū videtur ceſſinare· ad īcercius veritas
poterit omitti· Si vero ſit utile ſicut ſpetādū eſſꝫ rurſus
valebit iterum· Denīqꝫ ⁊ ſi ſalubre āthidotū ob egrotā
tis īobiāꝫ peſtiferū fiat mediū culpa caret· ¶ Subinde
pductꝰ mgr̄ aliud adiciebat documentū· utqꝫ ſi videbat
pueros aut alios ſimplices minꝰ cogitātē pcepta dei
⁊ ex hoc libentiꝰ ꝯmiſiſſe ꝯdebat eos magis timidos
⁊ cautos contra pctm̄ ꝑ pmiſſiones exꝑſſas ī manibus
ſuis factas demūcēdo deīceps a tali vel tali pctō ꝓ hoc
eā ꝓmiſſione ī baptiſmo facta de obſeruatiōe legis
xpi tanqꝫ abolitā a memoria vl' tn̄ſgreſſā renouabat
Et ꝑ modū quādā recognitiōis itꝫ pmittēdo repa
bat· Sic moyſes ī Joſue ī ſpētū filioꝝ iſrl'· Sic qꝫ pleriqꝫ
qꝫ hoīes poſt pmā ꝯſideratiōe fedus aliquid petiuerit
⁊ ieūt· Neqꝫ arbitretur aliquis ꝓmiſſioeꝫ talē parē

discrimē aut fractionē eius esse nisi specialiter reser
uatū qm̄ nullū ibi uotū est cū nō nisi ī sp̄u illoꝝ q̄ ali
as essent licita ꝛ q̄bus ꝯfitens īplicite uel explicite ꝯmissi
one tale facit a' ī uotum. s. q cōtra dei p̄ceptū decretō nō
ꝓhibit moꝛtaliter. Erit autē trāsgressio decretis deterioꝛ q̄
ꝛ cōtinuo dīm p̄cepti ia sibi effecta ꝛ lucidioꝛ ¶ Cautꝰ
ide mgr ꝓuidebat diligēter ne ꝯfessus suꝰ esset deinceps oc
casio ꝑmanēe coꝛruptiōis alioꝝ ꝑuersti iuuenu ꝛ q sibi
sufficeret disciplina ꝓ domino q ꝓpria specialiter ī pctīs ꝯmunibꝰ
ꝛ abhoīnādis sermōe nisi nominādis pala ne pias aures
polluat. Occurrebat diligenter ꝓuidēdo vijs oībus com
mōe penaꝝ ꝛ obligatiōe ne ꝯfessus ī deterioꝛē spem ex so
cietate seu cōmunione ꝓuersa. Et explicabat quiq3 ꝑticu
laribus sicut clam ꝛ secrete fieri pt dū uidebat opoꝛtu
nū. malebat eni ꝯfessū suū dimitte et tollerare ī sua liber
tate quo ad pctā aliq̄ minꝰ ꝯmunia q̄ ipm eiusdē vīge ab oī
pte ut ad deteriora labetur. qm̄ aūt ꝛ q̄liter id fiendū ē in
gīs docebit unctio ꝛ arte ꝛ unctio sci sp̄us ꝛ ꝯtinuatio
ꝯsideratio q̄ scriptis aut ūbis possit eo
oīm ꝑticulariū ꝯsideratio q̄ scriptis aut ūbis possit edo
ceri ¶ Postremo dabat ꝯsiliū idē mgr ut ꝯfitētes nō re
fugerēt s3 q̄ dono maxīo reputarēt hīre ꝑitos ꝯfessores
morbꝰ ꝛ scīa ꝛ lōge experimēto ꝓbatos q̄ q̄rent nō questū
ꝓpriū s3 sincero corde salutē aīaꝝ. Et iteꝝ ꝓ ꝯgruus reme
dijs cōtra singula uicia. Laudabat deīq3 ꝓ bonis ꝛ deuote
q̄ uox diuina est. Cū sco sctīs eius. Hoꝝ itaq3 colloq̄a sctīq3
mira vehemēter ꝛ stimulatiua ad ūtutē. Eoꝝ ꝛ sctōꝝ patꝝ
uite ꝛ exēpla frequēter ꝛ attēte leḡ vehemēter ꝓficiūt
ad ꝯfirmandū coꝛdibꝰ nr̄is dīm aōris affectū. Diuina ut dei
ī oībus ꝛ sup oīa diligētes ꝓmissiōes suas q̄ oē desideriū
supant scēm ¶ Explicit de remedijs cōtra tēptaciōes.
Q uestiones īq̄rēde a ꝯfessore ꝑitus ꝓ hui ūsu. Cuius
quid ibi quibꝰ auxilijs. cur quō. Cū s. an senex laic9.
an solutꝰ ꝛc. Cū a q̄bꝰ sac ul' nō. Ubi ī publico ul' ꝑuato.
Q bꝰ aux. ī pugno gladio. Cur ī q̄ ītentiōe. Quō ī a for
titer ꝑcussit ul' nō. Cū ī tpe sac ul' nō ꝛc. Alr. Tempꝰ
locus mēs numerꝰ mora scīa causa.